

QK 285

v. Berlitz

an PRAEMATVRM OBITVM

Z a
2318

V I R I

IVVENIS GENEROSISSMI

IOHANNIS FRIDERICI
DE BEVLWIZ,

QVEM FRATERNO ATQVE TENER-
RIMO AMORE AMPLEXVS EST

EGRAE 24. JANVAR. 1746.

SVBSECVTVM

MAGNA ANIMI MOESTITIA
DEPLORAT,

SIMVLQUE

VITAM BEATI FRATRIS ANIMO
REVOLVIT

GVILIELMVS FRIDERICVS
DE BEVLWIZ.

FRANCOHVSÆ, LITTERIS KEILIANIS.

Voltaire.

Tous ces honneurs mondains ne sont qu'un bien stérile,
Des humaines vertus récompensé fragile,
Va dangereux éclat, qui pose et qui s'enfuit,
Que le trouble accompagne, et que la Mort détruit.

131
Viens, obéis, sui-moi par des nouveaux chemins,
Vole au sein de Dieu même, et rempli tes destins.

Incepit primo et dubius animus in
diuersa distrahebatur, cum id
mihi negotii datum uiderem,
ut Carissimo Fratri, fatis iam
perfuncto, monumentum quod-
dam statuerem, uitamque eius paucis describe-
rem, quam subito correptum morbo Egrae po-
nere oportuit. Debere quidem me id pietati,
qua erga illum feror, debere auctoritati optimi
Parentis, qua ad hunc laborem adducor, de-
bere genti nostrae, cui memoria illius cele-
branda uisa est, qui in remota illa ciuitate oc-
cubuit, statim habui perspectum; sed ab alte-
ra parte per fratrī praeconia modestia laedi ui-
debat; idque eo magis cum eius uitam expo-
nenti,

nenti, propria simul, quae inter nos semper intercessit summa necessitudo, sit attingenda; siquidem totam uitam ita transfigimus, ut communis semper, quae animo et corpori obtigere, merito unam appelles eandemque. Ast num uituperandus ero, si beneficia Dei, in defunctum fratrem edita, laudibus effero, quorum testis immo particeps plerumque extiti? si in uitae probitate, si in morum integritate describenda hanc exiguum operam adhibeo, quibus Dilectissimus Frater integrum suam addixit uitam? Ea profecto in aequis harum rerum aestimatoribus mihi posita est fiducia, ut me bacce professione pietatis, quamquam non laude, bene tamen excusatione dignum iudicent. Propriae simul uitae mentionem adiicienti, si exemplis eruditorum me tueri in animo esset, si pictores, qui se ipsos depinxerunt allegare liberet, non deessent causae initi consilii, sed ueritati inferuiendum, communis nempe uita et perpetuum contubernium fuit, quae si etiam omnia abessent, nullam sane reprehensionem mereor, si humanae fragilitatis, si benignitatis diuinae, si Patriae iudgentiae memor, uitam, utut nullis praecclare gestis insignem, oculis aliorum subiiciam, quibus dictum esse uelim, *fiduciam potius morum, quam arrogantiam inde esse colligendam.*

Primam lucem Posizii adspeximus , non igno-
bili et atauito Brandensteiniorum praedio, Frater
quidem 5. Dec. 1720. et ego 5. Sept. 1722. Equi-
dem quanto diuina humanis praestant, tanto be-
nignissimi Numinis prouidentia erga nascituros
summam, quam erga eos adhibent leges ciuiles
diligentiam antecellit, idque nostro exemplo fir-
mare queo. Optimis enim parentibus procreati-
ab indulgentibus nutritoribus educati sumus; si-
quidem Pater fuit Vir Perillustris atque Excellen-
tissimus ANTONIVS FRIDERICVS de BEVL-
WIZ, Sereniss. Princip. Schwarzb. Rudolstad. a
Consiliis intimis, et supremorum, quae Francohu-
sae sunt, Collegiorum Praeses, Consiliarii Regimi-
nis uices tunc sustinens, de cuius animi dotibus
et meritis in rempublicam alii testantur complu-
res, eoque facto reuerentiae atque modestiae,
quam illi debeo, immunitatem dant a prolixa eo-
rum enumeratione , id saltem silentio praeter-
eundum minime est, quod nullum genitorem ha-
bere potuissemus, qui maiori nos amore ample-
cti, magis accurata diligentia circa educationem
uersari, ardenterores preces Deo pro nobis funde-
re , et illustriori ad uirtutes exemplo nobis esse
potuisset ; Matre editi sumus LVISA SVSANNA
DOROTHEA, ex nobili BRANDENSTEINIO-
RVM

RVM gente prognata, in qua filium tantum modo decet tenerrimum amorem et indefessam sollicitudinem uenerari atque efferre, namque in huius sinu indulgentiaque infantiae annos transegimus, huius curam puerilis aetas adfecit, et adulta non imminuit, neque inter alia, quae hisce Parentibus accepta ferimus, beneficia, ultimo loco ponendum est, quod illibatam a maioribus accep-tam equestrem dignitatem ad nos transmiserint; id quod sequentibus demonstrandum duxi:

Auus Paternus fuit GEORGIVS VLRICVS de BEVLWIZ, Seren. Schwarzb. Principis a consiliis secretioribus, et profani atque ecclesiastici tribunalis, quod Rudolstadii est, Praeses.

Auia Paterna, MARTHA CATHARINA ex BRANDENSTEINIA gente.

Aui Paterni Pater GEORGIVS FRIDERICVS de BEVLWIZ, Dynasta Loehmae.

Aui Paterni Mater CHRISTINA SYBILLA ex STEINIORM gente.

Auiae Paternae Pater IOHANNES OTTO de BRANDENSTEIN, Dynasta Oppurgi, Colbae et Posizii.

Auiae Paternae Mater DOROTHEA ELISA-BETH, nata de STEINSDORFF.

Auus Maternus GEORGIVS CONRADVS de
BRANDENSTEIN , Dynasta Posizii , Sereniss.
Margrav. Brandenburgico - Culmbacensis Aulæ
Magister.

Auia Materna , MARIA SVSANNA nat. de
BEVST.

Aui Materni Pater IOHANNES OTTO de
BRANDENSTEIN, Dynasta Oppurgi, Colbae
et Posizii.

Aui Materni Mater, DOROTHEA ELISA-
BETH. nat. de STEINSDORFF.

Auiae Maternae Pater IOACHIM. ERNEST.
de BEVST , Dynasta Langen-Orlae et Remstaedt,
Seren. Duc. Saxo - Altenburgenis Supremus redi-
tuum Prouincialium Consiliarius.

Auiae Maternae Mater SVSANNA SABINA
nat. de THVNA.

Inter abauos nuntierandi sunt,

Aui Paterni auus Paternus IOH. WILHELM.
de BEVLWIZ, Dynasta Eichichti et Burg-Lemniz.

Aui Paterni auia Paterna MARIA MAGDAL.
nat. de WAZDORFF.

Aui Paterni auus Maternus IOHANN. VITVS
de STEIN , Dynasta Neidenbergi.

Aui Paterni auia Materna CHRISTINA de
BRANDENSTEIN.

Auiae

Auiae Paternae auus Paternus WOLFF. HEINRICVS de BRANDENSTEIN, Dynasta Oppurgi et Colbae.

Auiae Paternae auia Paterna, SOPHIA, nat. de THVNA.

Auiae Paternae auus Maternus HEINRICVS PHILIPPVS de STEINSDORFF.

Auiae Paternae auia Materna, SABINA, nat. de POSERN.

Aui Materni auus Paternus WOLFF. HEINR. de BRANDENSTEIN, Dynasta Oppurgi et Colbae.

Aui Materni auia Paterna SOPHIA, nat. de THVNA.

Aui Materni auus Maternus HEINR. PHILIPP. de STEINSDORFF, Dynast. Ober-Böhmersdorff.

Aui Materni auia Materna, SABINA de POSERN.

Auiae Maternae auus Paternus HENRIC. FRI-
DER. de BEVST, Dynasta Planizii.

Auiae Maternae auia Paterna ANNA MARIA BOSEN.

Auiae Maternae auus Maternus HEINRIC.
WILHELM. de THVNA, Dynast. Schletweinii.

Auiae Maternae auia Materna SVSANNA,
nat. de BRANDENSTEIN.

Lon-

Longorem Maiorum seriem illi exhibent, qui nobilium familiarum res gestas atque generis antiquitates commemorant.

Sed ab hominibus ortos nil nisi humanum manere poterat, ideoque optimi Parentes primam curam eo intendebant, ut sacro baptisme etiam eorum bonorum participes fieremus, quae Christus istis imperitur, qui ciuitati eius sese addicunt. Posizio Rudolstadium, indeque Francohusam delati, morbidum corpus nobiscum ferebamus, inprimis defunctus frater rheumatismis grauiter adfligebatur, a quibus adulta demum aetas immunis fuit. Vbi ad eos annos peruenisserimus, qui ueri falsique intelligentiam habere possunt, sub *IOH. GEORG. BREVLIO*, singularis probitatis atque industriae homine 1725. prima fundamenta iactiebantur, et studiorum auspicia a percipiendis iis rebus rite capiebantur, quae immortalis Deus ad sui cognitionem, et salutem hominum hisce innotescere uoluit. Siquidem Dnus Parenz, cuius curam atque prouidentiam gratissimo semper animo uenerati sumus, commodissimum ratus est, si primi ingenii flores benignissimo creatori unice dicentur, atque etiam crescentes uires illius cognitioni impendantur, et hoc facto immunes exstitimus ab illis linguarum peregrinarum cruciatibus, quibus pueri, patrium sermonem minus callentes, plerumque agitari solent; omnem hic *BREVLIVS* fidem atque operam praestitit, usque

que ad annum 1730. utpote quo Scholae Francohusanae praefectus est; damnum autem, quod in hoc probatae integritatis viro feceramus, eximia *EPHRAIMI GOTTHOLDI CAMERARII* alacritate resarcitum fuit, in cuius institutionem atque disciplinam traditi, eaque ad humanitatem magis magisque formati, et usque ad annum 1733. non absque fructu usi sumus, hoc enim cura ei obuenit sacerorum Ringlebiensium; iam amantissimi *DANIELIS GOTTLÖBII MULLERI* diligentiam, egregiam rerum cognitionem, et praecipuum erga nos amorem experiri coepimus; etenim hic nullis laboribus pepercit, ut primo in diuinarum rerum cognitione firmaremur, ac deinde reliqua nostrae sortis et aetatis hominibus addiscenda celeriter arriperemus, neque publicis iam muneribus admotus, cum ad ecclesiam, quae Francohusae superior dicitur, vocaretur, sese ab hoc nobis tam salubri consilio studioque detineri passus est. Sed hisce laboribus nostris a. 1738. haud exigua mora allata est, quippe quo et frater defunctus et ego flagrante febri uno eodemque tempore eum in modum oppressi sumus, ut ui huius morbi per plures uicissitudines agitati, integro bimestri spatio uires uix recolligere potuerimus, et hanc aduersam ualetudinem et ingrauescentem et decrescentem semper communem habuimus; Tandem hoc morbo defuncti, laboribus nostris, *MULLERO* duce, institutus,

))

mus,

mus, cui iam Diaconi munus, (id quod non sine in-
signi cunctorum acclamatione hodieque gerit) in Ca-
thedrali ecclesia demandatum erat, et academiam
iam spectantes animum ad ea percipienda adpulimus,
quibus hoc iter suscientibus tanquam uiatico opus
est. Peractis Paschatos sacris 1741. Halam Venedo-
rum contendimus, et postquam ciuitati isti academi-
cae nomen dederamus, *HEINECCI* institutione in
iuris Naturae et Gentium studio uti coepimus; sed
grande hoc eruditionis sidus maturius prohdolor! obiit,
et cum uix dimidiā partem pertractassemus, nos
ex hisce scholis discedere oportuit. Institutiones Iu-
stinianeas *CARRACHIVS* singulari industria; *WIDE-*
BVRGIVS historiam imperii nostri, statuum Europae,
et formam iuraque Imperii Germanici eximia, qua
pollet, ingenii dexteritate, nobis exposuit; *Civilis*
feudalis atque canonici iuris placita ex *BOEHMERI*
ore tanquam fonte perenni augustoque hausimus;
Historiam naturalem et Physicam experimentalem
LANGIVS nobis tradidit, omnes autem tam in scho-
lis, quam extra eas ita sese nobis praebuerunt, ut
gratissimo semper animo eorum memoria mihi ser-
uanda sit. Hisce grauiissimis rebus cognoscendis ani-
mum exercentes publice nostrorum conatum rationes
reddere iussi sumus, et frater quidem defunctus
(de meis enim aliquid addere in animo non est) nata-
lem diem Seren. tunc *PRINCIPIS HAEREDIS terra-*
rum

rum Schwarzburgico · Rudolstadiensium 1742. uotis
deuotissimis celebrauit , simulque contendere annis est : *Innocentium II. perperam credi Imperatoris Lotha-
rii II. auctoritatem clientelae specie uiolasse*, in sequente
aestate de decimarum Thuringicarum, a Moguntiniis ar-
chiepiscopis olim exactarum , iustitia, et speciatim inde
exortis tempestatibus tempore Henrici IV. Imperatoris,
commentatus , Illustrissimo S. R. I. Comiti HENRICO
de BVNAVuerborum honores deuota mente exhibuit ;
et 1743. de excommunicationis in Electorem S. R. I. ec-
clesiasticum , a pontifice Romano decretae , effectibus ciuili-
bus commentationem Seren. Principi FRIDERICO
ANTONIO Patriae tunc Patri optimo, sed nunc fatis
omnium exspectatione citius erepto , in splendidissimi
natalis solennitate deuotissime consecrauit . Sed mu-
tas tanta assiduitate colens sanitatis rationem parum
habuit, eoque facto corpus , alias minus firmum, de-
bilitauit , id quod Halae non solum intelleximus, sed
etiam Francohusam 1743. post festum Michaëlis reuer-
sis indies magis magisque uidere fuit ; Primo uere
1744. Dnus Parens Dresdam nos secum adduxit , ubi
trimestre ferme spatium commorati sumus, reduces
inde aulam Rudolstadiensem bis inuisimus . Sed neque
hisce itineribus malum, antea sedentaria uita contra-
etum expellere poterat, ideoque hieme subsequente,
qua uim eius adauictam senserat Frater, aliud sibi uitae
genus eligendum ratus est , et indulgentes Parentes

nec in eo consensu suo et auctoritate ei defuerunt,
cum sagatae militiae nomen dare in animo haberet :
quo consilio proxima 1745. aestate iter Heydelbergam
suscipiebat, ubi Mars tunc temporis singulari splendore
fulgebat ; substitit ibi aliquantum Voluntarius , et
cum parte copiarum Austriacarum in Saxoniam redi-
it ; Prima castrorum rudimenta iis , quorum iussui
obtemperare debebat, statim ita approbavit , ut etiam
in hoc uitae genere eum non inutilem fore, esset spe-
randum ; cum Austriacae copiae prope Dresdam con-
siderent, saepius Dnum Parentem meque inuisit, tunc
temporis ibi praesentes, sed postea suorum neminem
conspexit, incidebant enim tempora, quibus cum
coelo, tempestatibus, gelu atque infestis hostibus
conflictandum erat, suscepit quidem defunctus Fra-
ter cunctos labores, sed cum uoluntas uires superaret,
succubuit, siquidem prope Toeplizium in Bohemiam
reditum parans in ardenter febrim incidit. Statim
quidem Parentes de hoc certiores facti sunt, sed an-
tequam curationis ratio haberi posset, occubuit, ut
merito hanc ultimam Eorum curam, quam circa hunc
filium adhibuerunt, primam appelles, quae effectu
suit destituta: nam Egrae 24. Ianuar. a.c. naturae de-
bitum persoluit, et militari honesto funere ibi huma-
tus est :

Cum perit et coepi parte carere mei.

Vlti-

Vltimum igitur, *Dilectissime Frater*, officium Tibi
praesto: sed quam luctuosum? laudes iam funebres
dicendae: at quam funestae? doloris nostri interpre-
tem me esse oportet: uerum includit ille paene uo-
cem. Ignoscas flendi uoluptati, quam tot alias ex
Te hucusque percipienti, unicam restare uides, et lau-
dationem Fratri, coelicularum hymnis iam unice in-
tentio, debitam a me recipias.

Si quid id, a proavis usque es uetus ordinis haeres,

Ex illo sanguine oriundus, qui saepius reipubl. causa
effusus est; imagines maiorum ostendere potes, quae
reipubl. et ecclesiae nonnunquam decori fuerunt.
Fuisse morem Romanorum memoriae proditum est,
ut imagines maiorum funeri ducendo praeferrent;
atque hunc etiam Egrae seruatum fuisse persuasum
mihi habeo: Quid enim ille animus religione imbu-
tus? quid mens conscientia recti uirtuteque ornata? quid
illud incitatum studium, immortalem Deum colendi?
quid ille feruor, aliquando de republ. bene merendi?
quid ille uultus simulationis nescius? Nonne eadem
illa sunt, quae maiores ornarunt, eorumque nomina
obliuioni eripuerunt? Siquidem auita nobilitas anti-
quis monetis comparanda, in quibus non argentum,
sed figura, qua hoc signatum, aestimanda uenit. Ve-
rum enim uero quid ab imbecillitate humana quam

)) (3

huma-

humanum exspectandum est? Supremi Numinis immutabilis iustitia nil sibi placere posse saepius testata est, quam quod ipsius gratia nisi auxilioque suffulti peregerimus. Quam bene cum nostra hominum sorte agitur, quod eam gratiam idque auxilii nemini denegat. Mortales eo quidem inuidiae procedere solent, ut etiam luminis usu ex praedio suo uicinum prohibere contendant; at benignissimo creatori longe alia mens est, ipse mortalibus facem praeferit ad sui cognitionem, ipse non terrestria modo bona, quae nouit unicuique conductura, sed spiritualia etiam et aeternum duratura liberali manu dispensat. Abunde, Frater dilectissime, beneficam Dei manum non in rebus modo conferendis, quae ad hoc aeuum pertinent, sed in iis etiam, quae felicius saeculum spectant, expertus es; quin Benignissimus Creator largitione bonorum spiritualium se benevolentiae suae nondum satisfecisse arbitrabatur, ipse praeterea uires Tibi suppeditabat, ut illis rite frui posses; et ex hoc sacratissimo fonte omnes uirtutes adspersae, quae ex recta animi affectione in Te profectae sunt. Omnes quidem, quibus innotuisti, testes adsunt, Te nec fastu turgidum, neque abiecto animo, nec uoluptatibus deditum, neque difficilem morosumue fuisse, non quidem temere cuius dextram iniecisti, sed Poëtae dictum semper Tibi in animo fuit:

Nulla

Nulla quidem pestis magis est operosa nocendi,

Quam simulatus amor

Musas et elegantiores disciplinas non a limine salutasti, sed singulari cura et alacritate circa eas uersatus es; nec cum Martis scholas frequentares literae Tibi in deliciis esse desierunt, probe perspicienti, quod etiam nostris temporibus hoc numen armis studia coniungi uelit:

Hoc ne se solum posse Minerua putet.

Sed florentem aetatem uitae finem, statum, qui Tibi maxime conducere videbatur, exitio Tibi esse fata iubebant. Iucundissimum arbitratus, immensis istis copiis immixtum esse, quae prope Rhenum superiori anno sub augustissimo Imperatore periculum ab hostibus intentatum propulsabant,

faciesque uerendas

Adspexisse ducum famosaque nomina nosse.

Non minori uoluptate socium Te dedisti subsidiis, quae in patriam inde adducebantur, sed longo itinere confecto inueniebas bellicis tempestatibus agitatam,

Quaeque nec hoste fero, nec niue terra caret.

Infestis signis irruptio fiebat, et cum ui cedendum esset, receptui canebat et Toeplizium magnis itineribus

ribus petebant Austraci. Alius ibi isque ultimus Te
hostis exspectabat, qui magno irruens impetu Egrae
victoriā a Te reportabat. Quanta fati necessitas!
illud uitae institutum, quod salubre Tibi fore sperabas
exitiosum fuit; in locis, quo mortales alias ualitudi-
nis causa conuenire solent, morbum ipsamque mor-
tem inuenisti; sed salutem ibi reperiisti aeternam, et
aditus Tibi ad illum medicatum fontem patefactus
est, ex quo non sanitatem adipisci, sed aeternam ex-
ultationem haurire potes. Optimi autem Parentes
lacrymas, non ingratum Deo sacrificium, tumulo
Tuo infundunt, reliqui necessarii obitum Tuum lu-
gent, atque hae pagellae Tibi extant

Indeclinatae munus amicitiae.

ULB Halle
001 818 198

3

QK.285

v. Benswitz

PRAEMATVRVM OBITVM

V I R I

IVVENIS GENEROSISSMI

IOHANNIS FRIDERICI
DE BEVLWIZ,

QVEM FRATERNO ATQVE TENER-
RIMO AMORE AMPLEXVS EST

x-rite

colorchecker CLASSIC

IANVAR. 1746.

SECVTVM

IMI MOESTITIA

LORAT,

MVLQUE

I FRATRIS ANIMO

VOLVIT

S FRIDERICVS

EV LWIZ.

LITTERIS KEILIANIS.

